عکس نوشت

موش‌های انیستیتو پاستور — مهر

رسانه

تعیین وثیقه ۱۰۰ میلیونی برای مدیر مسوول مردم امروز

اعتماد | وکیل روزنامه مردم امروز از تعیین وثیقه ۱۰۰ میلیون تومانی برای مدیرمسوول این روزنامه خبر داد و گفت: اتهام توهین به مقدسات به خاطر انتشار عکس مربوط به روزنامه فرانسوی به موکلم تفهیم شد. محمود علیزاده طباطبایی در گفت‌وگو با فارس درباره جلسه روز گذشته بازپرسی گفت: موکلم از خود در مقابل اتهام دفاع کرد و عنوان کرد این تیتر و عکس را روز دوشنبه منتشر کردیم در حالی که روزنامه موهن روز چهارشنبه به پیامبر اسلام توهین کرد و ما نمی‌توانستیم پیش‌بینی کنیم. علیزاده طباطبایی با اشاره به این که بازپرسی به پایان رسیده است، گفت: باید منتظر ارسال پرونده به دادگاه باشیم. در پی این اظهارات، محمد قوچانی، سردبیر روزنامه توقیف شده مردم امروز هم در گفت‌وگو با آریا گفت: من به نظام پایبندم و اگر قرار باشد کاری کنم (که فعلا قصد همکاری با هیچ روزنامه‌ای را ندارم) تنها در این چارچوب کار می‌کنم. او افزود: احساس می‌کنم که ما در برابر این موج اسلام‌ستیزی که در دنیا به راه افتاده باید تفسیر و تعبیری از اسلام ارایه کنیم که بتواند مقابل این تندروی‌ها و افراطی گری، پاسخی مناسب داشته باشد. ما باید اسلام واقعی را نشان بدهیم که نماد آن پیامبر گرامی اسلام است و حتما این تصویر بیشترین اثر را در برابر رفتارهای توهین‌آمیز خواهد داشت. پاسخ مناسب به این توهین‌ها همان است که علمای دینی ما انجام داده‌اند و با نامه و استدلال و منطق، پاسخ اسلام‌ستیزی برخی غربی‌ها را داده‌اند. باید جوانان غربی را مخاطب قرار داد و آنان را به اسلام واقعی دعوت کرد. قوچانی در عین حال گفت: سعی نکنیم از تعداد همفکران خود بکاهیم و آنها را در صف دیگران بگذاریم. در کار مطبوعاتی ممکن است اتفاقاتی بیفتد که قابل کنترل نباشد چون ذات کار مطبوعاتی با احتمال خطا همراه است چنانکه در مطبوعات اصولگرا هم به وفور رخ داده حتی از نوع اهانت به مقدسات و آنها عذرخواهی کرده‌اند به همین خاطر جرایم مطبوعاتی را ذاتا از نوع غیرعمد می‌دانند و اگر هم خطایی رخ دهد قانون فصل الخطاب است و تکلیف همه را مشخص کرده است. این روزنامه‌نگار در واکنش به انتقادهایی که نسبت به او می‌شود در مورد حجم توقیف رسانه‌هایی که در آن مسوولیت داشته، گفت: توقیف چیزی نیست که به اراده یک فرد باشد. توقیف یک مساله پیچیده است که در نهادهای نظارتی و قضایی از روال خاص خودش اتفاق می‌افتد. این روزنامه‌نگار ادامه داد: اکنون هم معتقدم هیچ راهی به جز تمکین به قانون وجود ندارد و روزنامه‌نگاری هم باید در میهن خودمان باشد. من هرگز خود را اپوزیسیون نظام نمی‌دانم. وی خاطرنشان کرد: سال‌هاست که نشریاتی منتشر می‌کنم تا بتوانم ثابت کنم می‌توان در چارچوب جمهوری اسلامی ایران و از موضع یک مسلمان اصلاح‌طلب به فعالیت مطبوعاتی پرداخت. هرگز ذره‌ای در این تردید نکردم که باید در خاک میهن و در چارچوب قانون و در پناه دین از آزادی دفاع کرد. هرگز سودای مهاجرت در سر نپرورانده و هرگز از کار در ایران ناامید نشدم. همواره در نشریاتم افرادی از هر دو جناح حاضر بودند. قوچانی ادامه داد: گاهی از سوی اصولگرایان به لاییک بودن و گاهی از سوی لاییک‌ها به حکومتی بودن متهم شده‌ام. هر گاه نشریه داشتم به حکومتی بودن متهم شدم و هر گاه نشریه نداشتم به ضدحکومت متهم شدم اما هرگز این اتهامات را نپذیرفتم. من فقط و فقط یک روزنامه‌نگار بودم عاشق چاپ و کاغذ و قلم. عاشق ایران و اسلام نه هنگامی که برای یادبود امام خمینی کار کردم از حکومت پول گرفتم و نه هنگامی که یادنامه مهندس بازرگان را کار کردم به عضویت نهضت آزادی در آمدم؛ من فقط روزنامه‌نگار بودم. به جریان‌های مختلف فکری از مدافعین تا منتقدین تریبون داده‌ایم تا ظرفیت نظام را نشان دهیم. اکنون و امروز هم با اعتقاد به ایران و اسلام و آزادی و با التزام به قانون اساسی مایلم در این چارچوب زندگی و کار کنم اما بنای لجاجت و اصرار ندارم و اگر امکانی وجود داشت فعالیت خواهم کرد.

سلامت

ابتکار خبر داد

نیترات، پارازیت، هوای آلوده؛ معضلات امروز محیط زیست

اعتماد | آلودگی هوای شهرها و ارتباط آن با ایجاد بیماری‌هایی چون سرطان، مساله‌ای است که دایم از سوی مسوولان مرتبط با هوا و سلامت مردم اعلام می‌شود، مساله‌ای که موارد زیادی در آن دخیل‌اند، مواردی چون بهبود روش‌های حمل‌ونقل، بهبود سوخت، کنترل صنایع و ترافیک شهری. رییس سازمان حفاظت محیط زیست با اشاره به این موارد در همایش سرطان، از ورود آلاینده‌های بیشتر از طریق هوا به زندگی مردم و سلامت آنها خبر داد. معصومه ابتکار در این خصوص گفت: «روزانه ۱۶ هزار کیلو هوا وارد بدن انسان می‌شود. بنابراین ورود آلاینده‌ها از طریق هوا بیش از سایر عوامل است. سبک زندگی مردم و آموزش به مردم هم از اهمیت زیادی برخوردار است تا با بهبود روش‌های حمل‌ونقل، کنترل صنایع و کنترل‌های دقیق برای مسائل ترافیکی صورت بگیرد. در این زمینه آگاهی‌های مردم و آموزش دادن به آنها مثل عدم استفاده از خودروی شخصی و استفاده از وسایل حمل‌ونقل عمومی بسیار مهم و تاثیر گذار است.» سال ۵۵، شاید نخستین زمزمه‌های مباحث آلودگی هوا به گوش رسید، مباحثی که نخستین برنامه جدی‌اش به سال ۷۹ کشید تا دولت بتواند برای تهران و هفت شهر بزرگ دیگر، مصوباتی را تصویب کند و در نهایت نخستین فاز اجرایش به سال ۸۴ برسد؛ حذف سرب از بنزین. تغییرات دولت و بالطبع، سیاست‌های اداره کشور، باعث شد این مصوبات به حالت تعلیق درآید و اجرای دیگر بندهای آن منتفی شود. ابتکار در این خصوص معتقد است: «سازمان بهداشت جهانی مطالعات گسترده‌ای انجام داد که طبق آن اعلام شد بقایای دیزل در هوا می‌تواند سرطان‌زا باشد. علاوه بر این با اندازه‌گیری آن در سال ۸۹ اعلام شد که میزان بنزن در شهر تهران به حد نگران کننده‌ای رسیده بود. وزارت نفت دولت یازدهم، توزیع بنزین پتروشیمی را به دلیل دارا بودن گوگرد و بنزن زیاد به‌طور کلی در شهرهای بزرگ متوقف کرد و به توزیع بنزین یورو۴ پرداخت، بنزینی که در حال حاضر در ۶ شهر کشور در حال توزیع است.» نیترات، ماده سرطان‌زای دیگری، که در تولید فراورده‌های غذایی توسط کشاورزان به کار گرفته می‌شود و در نهایت از آب و خاک و محصول سردر می‌آورد، از موارد دیگری بود که با پیگیری وزارت بهداشت قرار بر سنجش آب، خاک و فرآورده‌های غذایی شد تا به این ترتیب از طریق آموزش به کشاورزان منجر به اصلاح این روش شود. کاهش بارندگی و افزایش جمعیت شهر و حاشیه‌نشینی و ساخت و سازهای بی‌رویه، از سوی دیگر، مساله کاهش ۲۸ درصدی ذخایر آب را برای حداقل استان تهران فراهم کرده است، استانی ۱۴ میلیونی که به ناچار به برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی روی آورده است. پارازیت، اشعه و امواج حاصل از تلفن همراه، نگرانی دیگر مدیر محیط زیست کشور است. او با ابراز نگرانی‌های خود در سال‌های گذشته، درصدد ثابت کردن این نگرانی برآمد و آخرین برآوردی که توسط وزیر ارتباطات به دفتر ریاست‌جمهوری ارسال شد، شاهدی دیگر بر این مدعای ابتکار بود، مدعایی که از لزوم رعایت استاندارد فعالیت‌های انجام شده در زمینه امواج مخرب الکترومغناطیسی سخن می‌گوید.

خبر

هشدار سرپرست کمیته امداد درباره کسری ۴۰۰ میلیارد تومانی

فارس | سرپرست کمیته امداد گفت: در حالی در ماه‌های پایانی سال هستیم که مجموعه امداد با کسری ۴۰۰ میلیارد تومانی امداد روبه‌روست و با توجه به شرایط احتمال اعتراض و تجمع وجود دارد. حسین انواری تصریح کرد: با توجه به کسری بودجه بیش از ۴۰۰ میلیارد تومانی، بنده در این زمینه به دولت اخطار می‌دهم که البته با مسوولان تامین بودجه کشور رایزنی‌هایی صورت گرفته است. اما این کسری امسال در حالی رقم خورده است که بخشی از این اعتبارات به عنوان حقوق و مستمری مددجویان و محرومان است و ما باید هر ماه مبلغی را تحت عنوان مستمری به حساب مددجویان واریز کنیم. پرداخت حقوق از اولویت‌های مجموعه امداد محسوب می‌شود که هم‌اکنون ما در پرداخت آن با مشکلاتی روبه‌رو هستیم و شاهد بحرانی در این زمینه شده‌ایم. به گفته انواری اعتبارات کمیته امداد به صورت ماهیانه پرداخت می‌شود و این کسری ۴۰۰ میلیارد تومانی به دلیل انباشته شدن اعتبارات از ماه‌های قبل است. وی در پاسخ به این پرسش که آیا مجموعه امداد با تمامی این مشکلات امسال به مددجویان خود عیدی خواهد داد یا خیر، گفت: قطعا با این شرایط ما نمی‌توانیم عیدی را پرداخت کنیم چرا که در پرداخت مستمری و حقوق مددجویان با مشکل روبه‌رو هستیم.

لایحه بودجه ۹۴ شهرداری دارای تخلفی بزرگ و اساسی است

اعتماد | رحمت‌الله حافظی، رییس کمیسیون سلامت شورای شهر در گفت‌وگو با «اعتماد» بیان کرد: یکی از مواردی که شهردار تهران هنگام تقدیم لایحه بودجه ۹۴ به شورا از آن به عنوان یکی از افتخارات شهرداری تهران یاد می‌کرد، نحوه تقسیم بودجه شهرداری در دو بخش «هزینه‌ای و جاری» و «تملک دارایی»ها بود. به گفته قالیباف درست برعکس سال‌های قبل، میزان تقسیم بودجه شهرداری از نسبت ۷۰ به ۳۰، به نسبت ۳۰ – هزینه‌های جاری – و ۷۰ – هزینه‌های تملک دارایی‌ها – تغییر پیدا کرده است. او همچنین مدعی بود که بودجه «نگهداشت» که هرساله به صورت مجزا ارایه می‌شده است، امسال در قالب بودجه هزینه «جاری» دیده شده است. درحالی‌که براساس لایحه بودجه‌ای که دراختیار اعضای شورای شهر قرار گرفته است، بودجه «نگهداشت» در بخش بودجه «تملک» دیده شده است. به این ترتیب نه تنها نسبت‌های عنوان شده توسط شهردار تهران تغییر کرده و به هم خواهد خورد، بلکه این امر تخلفی آشکار درمورد ارایه بودجه است که باید با جدیت پیگیری شود.

به گفته حافظی شهروندان و اصحاب رسانه حق دارند که از مفاد و جزییات لایحه بودجه ۹۴ شهرداری مطلع باشند و شهرداری مکلف است در راستای شفاف‌سازی هر چه سریع‌تر این لایحه را دراختیار رسانه‌ها و درمعرض نقد کارشناسان شهری قرار دهد.

نظر خودتان را در مورد این مطلب برایمان پیامک کنید
اعتماد ۳۰۰۰۴۷۵۳

سخنگوی کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس در گفت‌وگو با «اعتماد»: مصوبه شورا و قانون مبهم است

وزیر کشور: قانونی برای برگزاری انتخابات شورایاری نداریم

شهر

حمیدرضا خالدی / دیروز وزیر کشور طی سخنانی، با اعلام اینکه هیچ قانونی برای برگزاری انتخابات شورایاری‌ها نداریم، عملا برگزاری این انتخابات را غیرقانونی دانست. این سخنان درحالی که تنها یک ماه تا زمان برگزاری انتخابات شورایاری‌ها باقی مانده و درشرایطی که در مورد زمان برگزاری انتخابات بین اعضای اصلاح‌طلب و اصولگرای شورای شهر اختلافاتی جدی وجود دارد، باعث شد تا چالش‌هایی جدید درباره انتخابات شورایاری‌ها مشخص شود. زمزمه‌ای ناشی از این سوال که با توجه به غیرقانونی خواندن برگزاری انتخابات، آیا امکان دارد این فرآیند متوقف شود؟ تمامی این اظهارنظرها درحالی مطرح می‌شود که از دو هفته قبل بیلبوردهای شهرداری، همشهریان تهرانی را به حضور در انتخابات شورایاری‌ها دعوت می‌کند و شورای شهر نیز تلاش دارد تا بیش از پیش بازار این انتخابات را داغ کند. در چنین شرایطی این واهمه نیز وجود دارد که این کشمکش‌ها و اختلاف‌نظرها باعث شود تا از شور و شوق انتخابات کاسته شود و استقبالی که تا این لحظه بی‌سابقه خوانده شده، به مرور کمتر و کمتر شود. درهمین خصوص دخیل عباس زارعی، سخنگوی کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس در گفت‌وگو با «اعتماد» از «اگر» و «اما»های قانونی این انتخابات گفته است. گفت‌وگویی که بیشتر در تایید سخنان وزیر کشور است و نقد پافشاری اعضای شورای شهر در مورد برگزاری انتخابات شورایاری‌ها.

■ دیروز وزیر کشور طی سخنانی از غیرقانونی بودن انتخابات شورایاری‌ها و نبودن قانونی دراین زمینه سخن گفته بودند. به عنوان سخنگوی کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس تا چه حد با این سخنان موافقید؟

همان‌طور که وزیر کشور هم تاکید کرده‌اند، ما در قانون هیچ بندی در مورد انتخابات شورایاری‌ها نداریم و این مبحث اصلا در مجلس مطرح نشده است.

■ اما اعضای شورای شهر به ماده ۷۱ قانون شوراها استناد می‌کنند.

مصوبه شورای شهر و قانون ۷۱ شوراها در مورد انتخابات شورایاری‌ها که مورد استناد اعضای شوراست، از دید ما مبهم است و اشاره‌ای مستقیم و شفاف به برگزاری انتخابات شورایاری‌ها ندارد. از سوی دیگر شورایاری‌ها زیرمجموعه شورای شهر نیستند که بتوان به استناد ماده ۷۱ قانون شوراها، انتخابات شورایاری‌ها را براساس آن برگزار کرد.

■ ولی آنها می‌گویند شورایاری‌ها یک مساله شهری است نه یک مورد ملی و کشوری.

در کلانشهرها، انتخابات شورایاری‌ها در ابعادی بسیار وسیع برگزار می‌شود. بنابراین باید براساس یک قانون مشخص برگزار شود. قانونی که به تصویب مجلس هم رسیده باشد و برای تمام کلانشهرها به شکلی واحد اجرایی باشد.

■ پس مصوبه شورای شهر به چه کاری می‌آید؟

مصوبه شورای شهر، یک مصوبه داخلی است درحالی که انتخابات شورایاری‌ها، انتخاباتی سراسری و کلان است و نقش حاکمیت درآن ضروری است. بنابراین از دوستانی که می‌گویند شورای شهر می‌تواند خودش انتخابات را برگزار کند باید سوال کرد که دراین صورت نقش «حاکمیت» کجاست؟ مصوبه شورای شهر درمورد انتخابات شورایاری‌ها، یک مصوبه مالی نیست که شورای شهر بخواهد آن را به شکلی مجزا اجرا کند، بلکه دارای ابعاد بسیار کلانی مانند ابعاد امنیتی و حاکمیتی است که باید و لزوما باید با حمایت و نظارت وزارت کشور انجام شود.

■ یعنی باید وزارت کشور لایحه طرحی را برای تصویب در این زمینه به مجلس بیاورد تا بتوان انتخابات شورایاری‌ها را رسمی کرد؟

دقیقا. تا زمانی که قانون انتخابات شورایاری‌ها از سوی وزارت کشور به تصویب مجلس نرسیده باشد یا حداقل شورای شهر لایحه مورد نظرش را درقالب استفساریه به مجلس ندهد و اجازه آن را نگیرد، برگزاری چنین انتخاباتی می‌تواند غیرقانونی باشد.

■ یعنی وزارت کشور می‌تواند مانع برگزاری چنین انتخاباتی شود؟

به نظر من، بله می‌تواند. وزارت کشور می‌تواند در صورت صلاحدید جلوی آن را بگیرد.

واکنش‌های موافق و مخالف به سخنان وزیر کشور در خصوص انتخابات شورایاری‌ها در گفت‌وگو با «اعتماد»

موافق	مخالف	شهرت	سمت	اظهارنظرها
	■	علی صابری	عضو اصلاح‌طلب و حقوقدان شورای شهر	لایحه انتخابات شورایاری چهارم که از سوی شورای شهر به فرمانداری ارایه شده بود و درنهایت توسط شورای حل اختلاف به تصویب رسید، بهترین سند و دلیل برای بهانه‌جویانی است که این انتخابات را غیرقانونی می‌دانند. ما همچنان معتقدیم که انتخابات شورایاری‌ها براساس ماده ۷۱ شوراها، برعهده شوراست و همین شوراهم باید انتخابات را برگزار کند. باز به همین استناد، هیچ مرجعی، از جمله وزارت کشور نمی‌تواند جلوی برگزاری این انتخابات را بگیرد و روند برگزاری انتخابات باید مانند گذشته طی شود.
	■	رحمت‌الله حافظی	عضو اصولگرای شورا	در لایحه‌ای که از سوی شورای حل اختلاف به تصویب رسید، ابهامات هر دو طرف – فرمانداری و شورا – برطرف شده بود. بدین ترتیب دلیلی ندارد که حالا وزارت کشور بخواهد با برگزاری چنین انتخابی که مراحل ثبت‌نام آن هم آغاز شده است، جلوگیری کند. از سویی عده‌ای بر این باورند که وزارت کشور ممکن است بتواند با اهرم قانونی خود، جلوی انتخابات را بگیرد، ولی من به شخصه این رخداد را بعید می‌دانم. در هرصورت قانون حق را به ما داده و هر اقدامی در جهت جلوگیری از برگزاری این انتخابات غیرقانونی است.
■		محمدجواد کولیوند	نائب رییس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس	شورای شهر از لحاظ قانونی نمی‌تواند انتخابات سراسری برگزار کند. این وظیفه وزارت کشور است که بر چگونگی روند برگزاری انتخابات نظارت داشته باشد. در دوره قبل هم وزارت کشور تنها فقط برای همکاری با شورا و زمین نماندن انتخابات، قبول کرد که انتخابات شورایاری سوم برگزار شود. ولی در عین حال در همان دوره مقرر شد تا دیگر هیچ انتخابات شورایاری قبل از تصویب آیین‌نامه و قانون برگزار نشود. بنابراین این ادعای شورای شهر که مدعی است با استناد به طرح تصویب شده توسط شورای حل اختلاف می‌تواند به تنهایی انتخابات را برگزار کند، کاملا بی‌پایه و اساس است و اگر وزارت کشور نخواهد به هر دلیل با شورای شهر همکاری کند قانونا می‌تواند حتی جلوی برگزاری چنین انتخاباتی را بگیرد.
	■	پرویز سروری	عضو اصولگرای شورای شهر و رییس کمیسیون حقوقی شورا	برخلاف آنچه در رسانه‌ها آمده است، وزیر کشور نگفته است که انتخابات نباید برگزار شود، بلکه فقط گفته در قانون به صورتی صریح به چنین قانونی اشاره نشده است و به همین دلیل ما نمی‌توانیم در آن ورود پیدا کنیم. یکی از ایرادهای وزارت کشور به طرح ما این بود که مجری و ناظر انتخابات نمی‌تواند یک نهاد باشد. این ایراد، ایراد درستی است، به همین دلیل هم بود که در جلسه گذشته شورا مقرر شد تا شهرداری مجری باشد و شورا ناظر بر انتخابات. به همین دلیل و به استناد طرح پیشنهادی ما به فرمانداری که به توسط شورای حل اختلاف تصویب شده، و همچنین از آنجایی که عملا فرآیند برگزاری انتخابات شورایاری‌ها با ثبت‌نام کاندیداها کلید خورده، تصور نمی‌کنم وزارت کشور بخواهد خللی در برپایی این انتخابات ایجاد کند. ضمن اینکه ما تا امروز اصرار داشته و داریم که انتخابات با حمایت و کمک و ساز و کار وزارت کشور برگزار شود، ولی اگر وزارت کشور به هر دلیل نمی‌تواند یا نمی‌خواهد در این انتخابات نقش داشته باشد، ما خودمان این انتخابات را برگزار خواهیم کرد. بنابراین به نظر من جلوگیری از برگزاری انتخابات منتفی است.

محیط زیست

دریاچه ارومیه در حال ناپدید شدن است

انتشار فراخوان بین‌المللی برای نجات ارومیه در روزنامه گاردین

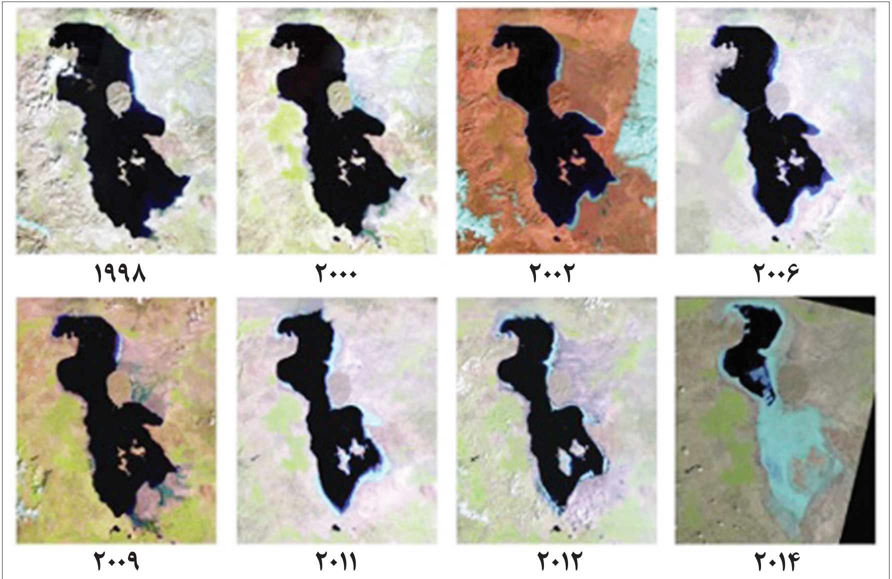

ترجمه: سینا خاتمی* / تحقیقی جدید، توسط گروهی از متخصصین منابع آب ایرانی در امریکای شمالی و انگلیس، حاکی از آن است که از دهه ۵۰ شمسی تا شهریور گذشته، نزدیک به ۹۰درصد از مساحت دریاچه ارومیه کاهش یافته است. دکتر علی میرچی پژوهشگر پسا دکترا در دانشگاه صنعتی میشیگان، دکتر کاوه مدنی استاد مدیریت محیط زیست در مرکز سیاست‌های محیط زیست امپریال کالج لندن و دکتر امیر آقاکوچک استاد عمران و محیط زیست دانشگاه کالیفرنیا در شهر ارواین که از محققین این پژوهش بین‌المللی هستند در مقاله اخیر خود در روزنامه گاردین چاپ لندن، با عنوان «دریاچه ارومیه: چگونه دریاچه بلندآوازه ایران در حال ناپدید شدن است»، به شرح اجمالی تغییرات دریاچه ارومیه در چهار دهه گذشته می‌پردازند و برای اقدام فوری و جدی ملی و بین‌المللی مدد می‌طلبند. گزارش پیش رو برگردانی است از این مقاله روزنامه گاردین:

وسعت دریاچه ارومیه در دهه ۷۰ شمسی حدودا دوبرابر مساحت کشور لوکزامبورگ بود و به عنوان بزرگ‌ترین دریاچه شور خاورمیانه شناخته می‌شد. از آن زمان تاکنون، اما، این دریاچه به‌طور فراگیری رو به خشکی گردانده است. پل میانگذر شهید کلانتری به طول ۱۵ کیلومتر این دریاچه را دو نیم کرده است. این پل، که از سال ۱۳۸۷ مورد بهره‌برداری قرار گرفته است، دو شهر ارومیه و تبریز را از شرق به غرب به هم پیوند می‌زند. اگر چه این بزرگراه هزینه و مشقت سفر از این سو به آن سوی دریاچه را کاهش داده است، پیامدهای زیست‌محیطی آن بر دریاچه اما محل نزاع محققین حوزه منابع آب است.

از منظر تاریخی، دریاچه ارومیه همواره میزبان پرندگان مهاجری نظیر فلامینگوها، پلیکان‌ها، اردک‌ها و قارها (قسمی از مرغان ماهیخوار) بوده است. خشک کامی دریاچه که یکی از غنی‌ترین زیستگاه‌های طبیعی «آرتمیا» بوده است موجب اضمحلال چرخه غذایی این منطقه شده است. آرتمیا که در صنایع پرورش میگو و ماهی مورد استفاده قرار می‌گیرد سخت‌پوست خاص دریاچه ارومیه است و یارای زنده ماندن در آبهایی به شوری ۳۴۰ گرم بر لیتر را دارد؛ این مرتبه از شوری حدودا هشت بار نمکین‌تر از آب‌های آزاد است.

در نتیجه خشکیدن دریاچه بخش گردشگری به‌طور کامل منحل شده است. دریاچه روزگاری گردشگران را از دور و نزدیک مجذوب خویش می‌کرد؛ بسیاری باور به خواص درمانی آن داشتند. اما در حال حاضر دریاچه تنها خشکگاهی است مملو از نمک و قایقان در خاک فرو نشسته که تنها از آینده‌ای هولناک و غمگین خبر می‌آورد. این خشکی‌زدگی، افزونی توفان‌های نمک را در پی خواهد داشت که باروری زمین‌های کشاورزی مجاور را تقلیل داده و مشوق کوچ اجباری بسیاری از کشاورزان محلی خواهد بود. فقر کیفی آب و خاک و هوا بی‌شک اثراتی مهلک نیز بر سلامتی اهالی منطقه نظیر ناخوشی‌های تنفسی و چشمی خواهد داشت.

مردم شمال غرب کشور، آذری‌ها و کردها، به وضعیت دریاچه اعتراض دارند. آذری‌ها، از جمله اقوام تاثیرگذار ایران با جمعیتی نزدیک به یک سوم جمعیت کشور، دریاچه ارومیه را نشان هویت خویش دانسته و آن را تک نگین فیروزه‌ای آذربایجان می‌خوانند. این منطقه خانه بسیاری از کردها نیز است. مردمانی که در پی بهبود معاش و معیشت خود، خواستار صدایی رساتر و نقشی پر رنگ‌تر در مدیریت دریاچه هستند.

حسن روحانی، رییس جمهور ایران، در کمپین انتخاباتی‌اش بارها به وضعیت دریاچه اشاره داشت و همواره از عزم جدی خود برای رفع مشکل دریاچه سخن گفته است. او چندی پیش از اختصاص ۷۲۹ میلیارد تومان برای احیای دریاچه در یک بازه ۱۰ ساله خبر داد. تدبیر چاره اما، ابتدا به ساکن نیازمند توافق و همدلی بر سر علل بنیادین پدید آمدن این معضل است که جامعه علمی و تخصصی کشور هنوز از فقدان آن رنج می‌برد. این مهم، ۱۰ نفر از محققین برجسته ایرانی در حوزه منابع آب را در ایالات متحده وانگلیس و کانادا همدل کرده تا پژوهشی مستقل و دسته اول را در سال ۱۳۹۲ آغاز کنند. به سبب عدم دسترسی به داده‌های زمینی قابل اتکا و نامتناقض، این تیم تحقیقاتی به سراغ تصاویر ماهواره‌ای ناسا (سازمان ملی هوانوردی و فضایی امریکا) با وضوح بالا رفته تا تغییرات فیزیوگرافیک (ارتفاع، شیب و جهت) دریاچه را در طول چهار دهه گذشته تخمین بزنند.

نتایج این تحقیق که مورد استقبال گسترده قرار گرفته است به تازگی در مجله معتبر علمی و تخصصی «مجله پژوهش‌های دریاچه‌های بزرگ» به چاپ رسیده است. نتایج نشان از آن دارد که در شهریور ۱۳۹۳ مساحت سطح دریاچه حدود ۱۲درصد مساحت متوسط آن در دهه ۵۰ شمسی شده است. این میزان کاهش بسیار بیش‌تر از چیزی است که پیشتر از این تصور می‌شد. باید خاطرنشان کرد که مساحت دریاچه به‌طور طبیعی در معرض تغییرات فصلی قرار دارد و وضعیت بحرانی دریاچه به لطف بارش‌های فصلی پس از شهریور ۹۳ اندکی آرام گرفته است و بر مساحت آن اندکی افزوده شده است.

این تحقیق فرضیه اثرات تغییرات اقلیمی و گرمایش زمین را به عنوان عاملی بنیادین در خشکیدن دریاچه به جد منتفی می‌داند و نشان از آن دارد که الگوهای طبیعی خشکسالی در این ناحیه تغییرات چندانی نداشته و دریاچه ارومیه پیش‌تر از این خشکسالی‌هایی به‌شدت سخت‌تر را به سلامت از سر گذرانده است. با این حال مسوولان بخش آب کشور بارها خشکیدن دریاچه را بر گردن کم بارانی‌های سال‌های اخیر انداخته‌اند. این در حالی است که، وسعت خشکیدگی و طول دوره خشکیدگی اخیر فراتر از حد معمول و طبیعی است. این امر می‌تواند به این معنا باشد که در اثر کاهش جریان‌های آبی ورودی به دریاچه آستانه تحمل دریاچه درنوردیده شده و این وضعیت منجر به مرگ ناگهانی آن شده است. بدون رسیدگی جدی مسوولان به پروژه‌های آبرسانی و حجم بهره‌برداری از آب‌های سطحی و زیرزمینی در بالادست دریاچه امیدی به احیای آن نمی‌توان داشت.

مرگ دریاچه ارومیه شبیه به پدیده فجیع خشکیدن دریاچه آرال در آسیای میانه است. این دریاچه که زمانی یکی از پهناورترین دریاچه‌های جهان بود، به علت انتقال بی‌رویه آب برای مقاصد کشاورزی از رودهای سیحون و آمو دریا (رودهای اصلی که به این دریاچه می‌ریخت) تقریبا محو شد. در طول پنج دهه مساحت سطحی دریاچه به کمتر از ۱۰ درصد آن در دهه ۴۰ شمسی سقوط کرد. از دریاچه آرال همواره به عنوان مظهر مدیریت ضعیف منابع آب در آسیای مرکزی یاد شده است و احتمالا به زودی داستان غم‌انگیز خشکیدن دریاچه ارومیه در اثر مدیریت کوته‌نگر و نابخردانه منابع آب در ایران جای خود را در کتب علمی باز خواهد کرد.

باتوجه به عواقب فرامنطقه‌ای اجتماعی-اقتصادی بحران دریاچه ارومیه، احیای این دریاچه نیازمند مشارکت جدی و فعالانه سازمان‌های بین‌المللی است. سازمان‌هایی نظیر یونسکو، برنامه پیشرفت و توسعه ملل متحد (UNDP)، تسهیلات جهانی محیط‌زیست (GEF)، بانک جهانی، برنامه تحقیقات اقلیم جهان (WCRP)، مرکز تحقیقات مشترک کمیسیون اروپا (JRC)، و سازمان بهداشت جهانی (WHO) قادر به ارایه منابع مالی و تخصصی هستند حتی اگر تلاش‌هایشان با دیوار بی‌مهر و عدل تحریم‌ها مواجه شود. اما باید خاطرنشان کرد در حالی که کمک‌های جهانی حایز اهمیتند، ایرانیان باید خود زمام امور را برای احیای دریاچه ارومیه و دیگر منابع آبی کشور به دست بگیرند. ایران کشوری عمدتا خشک و نیمه خشک است؛ با این وجود پیشرانی ایران برای توسعه از یک سوی و پروژه‌های کوته‌بینانه انتقال آب برای تامین نیازهای آبی کشاورزی ناکارآمد و مناطق شهری در حال افزایش از سویی دیگر، هزینه‌های جدی بر منابع آبی کشور تحمیل کرده است. با وجود این‌گونه تجربیات ناموفق، ندای خنده‌آور و تلخ انتقال آب از نقطه‌ای به نقطه دیگر از گوشه و کنار ایران همچنان به گوش می‌رسد.

*متخصص منابع آب و محیط‌زیست، دانشگاه ملبورن

خبر روز

سربازان غایب با پرداخت جریمه کارت قرمز دریافت می‌کنند

مشمولانی که بیش از ۱۰ سال غیبت دارند براساس لایحه بودجه سال ۹۴ با پرداخت جریمه معاف می‌شوند اما به تازگی براساس اعلام کمیسیون تلفیق مجلس آنها پس از پرداخت جریمه کارت قرمز دریافت خواهند کرد. به گفته غلامعلی جعفرزاده، عضو کمیسیون تلفیق مجلس عاقلانه‌ترین کار این است که این افراد فراخوانده شوند و از آنها جرایم نقدی اخذ شود در این صورت کارت قرمز سربازی به آنها داده می‌شود که در قبال آن از برخی حقوق شهروندی برخوردار می‌شوند؛ حقوق شهروندی مثل فعالیت اقتصادی و گرفتن دفترچه بیمه که به این افراد تعلق می‌گیرد. این در حالی است که روز گذشته، محمدمهدی مفتح در تشریح مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۹۴ گفت: «به موجب مصوبه امروز کمیسیون تلفیق از مشمولین غایب هشت سال به بالای سربازی جریمه اخذ می‌شود که رقم ریالی آن ۳۰ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی می‌شود.» اما «اعتماد» در تاریخ ۱۸ آذر ماه سال جاری در گفت‌وگو با یک منبع آگاه در دولت جزییات بیشتر این طرح را جویا شد، این مقام گفت: «کسانی که شامل این طرح می‌شوند مدت زمان غیبت آنها فقط بخشیده نمی‌شود بلکه به صورت دایم از سربازی معاف می‌شوند و براساس جزییات این طرح با پرداخت جریمه معاف می‌شوند، دولت تعداد نفرات و بررسی‌های لازم را انجام داده است که در زمان مناسب اعلام خواهد شد.» براساس قوانین معافیت سازمان وظیفه عمومی کارت قرمز سربازی به بیماران روانی داده می‌شود که در بعضی از مکان‌ها نتوانند استخدام شوند و به نوعی از بسیاری از امکانات شهروندی محروم خواهند شد که مهم‌ترین آن کار کردن در بخش‌های دولتی است. این تغییر قانون برخلاف چیزی است که در لایحه بودجه توسط دولت برنامه‌ریزی شده بود. در لایحه بودجه سال ۹۴ آمده بود «به دولت اجازه داده می‌شود تا کلیه مشمولان خدمت وظیفه عمومی که بیش از ۱۰ سال غیبت دارند با پرداخت جریمه مدت زمان غیبت معاف نماید»، اما اسمی از کارت معافیت قرمز نیامده بود و همچنین مقام آگاه در دولت به «اعتماد» این خبر را نداده بود. جعفرزاده، عضو کمیسیون تلفیق مجلس درباره فعالیت اجتماعی این افراد گفته بود: «این افراد باید جرایمی پرداخت کنند که بتوانند از برخی تسهیلات شهروندی مثل انجام کار اقتصادی، داشتن دفترچه بیمه و برخی مسائل اینچنینی استفاده کنند اما حتی در صورت پرداخت جریمه از برخی حقوق دیگر مثل کاندیداتوری شورای شهر، نمایندگی مجلس و استخدام دولت محروم خواهند بود.» باید منتظر خبرهای دیگری از اجرای نهایی این طرح باشیم.

سر خط خبرها

کتایون نجفی‌زاده، سرپرست اداره پیوند و بیماری‌های خاص وزارت بهداشت: روزانه ۷ تا ۱۰ نفر از لیست انتظار پیوند اعضا جان خود را بر اثر نرسیدن عضو پیوندی از دست می‌دهند. شفاآنلاین

محمد علوی‌فرد، عضو انجمن تصفیه نمک: به دلیل فعالیت تولیدی‌های زیرپله‌ای، فقط ۴۰ درصد از نمک‌های موجود در بازار یددار هستند. ایسنا

مجتبی شاکری، عضو کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای اسلامی شهر تهران: هرگونه افزایش نرخ کرایه تاکسی پیش از پایان سال غیر قانونی است. تسنیم

وحید رحمتی، سخنگوی جمعیت هلال احمر: از ابتدای بحران سوریه تاکنون در ۲۷ مرحله بیش از ۷۲۴ تن اقلام امدادی، بهداشتی، درمانی و مواد غذایی به ارزش نزدیک به ۹ میلیارد تومان برای آوارگان و آسیب‌دیدگان بحران سوریه در داخل و خارج این کشور ارسال کرده است. مهر

حسین راغفر، پژوهشگر و استاد دانشگاه الزهرا(س): بر اساس آخرین آمارهای موجود ۳۸ درصد از خانوارهای مرد سرپرست دچار فقرند در حالی که در مقابل، در خانوارهای زن سرپرست این رقم نزدیک به ۴۹ درصد است. ایسنا

عبدالرضا رحمانی‌فضلی، وزیر کشور: طبق برآوردها در تهران حدود ۱۰ الی ۱۲ هزار معتاد متجاهر وجود دارد و از امروز برای جمع‌آوری معتادان اقدام می‌کنیم و تا عید تا شش هزار نفر جمع‌آوری خواهیم کرد. ایلنا